

Obsah

Předmluva.....	V
O autorovi	VI
Přehled obsahu.....	VII
Seznam zkratk.....	XVIII
Úvod.....	XIX

ČÁST A – PORUŠENÍ SMLOUVY..... 1

Kapitola I. Pojem porušení smlouvy..... 3

1. Úvodem.....	3
2. „Porušení smlouvy“ jako nedodržení smluvního slibu a narušení vyvolaných očekávání.....	4
2.1 Porušení smlouvy a nesplnění dluhu.....	4
2.1.1 Relevance ochrany oprávněných očekávání.....	5
3. Obsah závazku a porušení smlouvy.....	9
3.1 Poskytnutí dluhovaného plnění a jeho parametry.....	10
3.1.1 Specifikace řádného plnění.....	11
3.1.1.1 Vlastnosti přímo vymíněné ve smlouvě.....	12
3.1.1.2 Vlastnosti určené pomocí funkce či účelu použití.....	13
3.1.1.3 Kvalita a „jakost“ plnění jako parametr dluhu..	17
3.1.2 Odpovědnost za výsledek či za snahu o jeho dosažení ...	19
3.1.2.1 Cíl, anebo cesta.....	19
3.1.2.2 Způsob splnění vs. volba postupu při plnění dluhu.....	21
3.1.2.2.1 Způsob plnění jako pouhý postup faktické realizace.....	21
3.1.2.2.2 Rozdílné způsoby splnění jako základ tzv. alternativního závazku... ..	22
3.1.3 Neposkytnutí řádného plnění jako porušení smlouvy ...	24
3.1.3.1 Splnění a nesplnění dluhu v kontextu porušení smlouvy.....	24
3.1.3.2 Případy, které nejsou řádným splněním dluhu .	25
3.1.3.2.1 Plnění aliud.....	26
3.1.3.2.2 Náhradní předmět plnění, surrogát, datio in solutum.....	28
3.1.3.2.3 Datio solutionis causa.....	30
3.2 Ochrana jiných oprávněných zájmů druhé smluvní strany	31

3.2.1	Povinnost plnit dluh a další povinnosti v rámci závazku .	33
3.2.2	Porušení ochranných norem při plnění závazku	34
3.2.2.1	Poctivost, prevence a péče jako součást ochranných norem při plnění závazku	34
3.2.2.2	Závazkový delikt v rámci konkrétního závazku .	39
3.2.2.3	Poznámka ke vztahu k deliktnímu právu	41
Kapitola II. Typologie způsobů porušení smlouvy		43
1.	Úvodem	43
2.	Ke kategorizaci porušení smlouvy obecně	43
3.	Typy (formy) porušení smlouvy v českém právu	45
4.	Další relevantní faktory jednotlivých způsobů porušení smlouvy	46
5.	Podstatné a nepodstatné porušení	48
5.1	Která porušení jsou podstatná?	49
Kapitola III. Prodlení		51
1.	Úvodem	51
2.	Pojmové znaky prodlení	51
3.	Časová podstata prodlení	52
4.	Povinnosti porušitelné prodlením	53
4.1	Povinnosti, ze kterých nemůže vzejít prodlení	54
4.2	Povinnosti, ze kterých může vzejít prodlení	55
5.	Pojem prodlení v judikatuře	56
6.	Vztah prodlení a vadného splnění	56
6.1	Širší koncepce prodlení v kontextu bývalého obchodního zákoníku	58
6.2	Možné praktické dopady odlišné koncepce prodlení ve vztahu k vadnému plnění	59
6.3	Souvislost s úpravou odstoupení od smlouvy, rozlišení „prodlení“ a „porušení“	60
7.	Absence dodatečných předpokladů prodlení	60
7.1	Bezprostřednost prodlení	60
7.2	Objektivnost prodlení	61
7.3	Tzv. <i>respiro</i>	62
8.	Prodlení dlužníka v důsledku prodlení věřitele	62
9.	Počátek prodlení v návaznosti na určení času plnění	63
9.1	„Čas plnění“ v právní úpravě	64
9.2	Určení času plnění ve smlouvě	65
9.3	Určení času plnění, pokud není sjednán ve smlouvě	69
9.3.1	Výzva věřitele k plnění	70
9.3.2	Čas pro vykonání výzvy	71
9.3.3	Zákonná lhůta „bez zbytečného odkladu“	72
9.3.4	Lhůta uvedená věřitelem ve výzvě	74
9.4	Speciální úprava splatnosti ceny v obchodních transakcích	75
9.4.1	Věcí působnost	75
9.4.2	Osobní předpoklady aplikability	76
9.4.3	Pravidlo třicetidenní splatnosti ceny	76

10. Poznámka k částečnému prodlení	78
10.1 Částečné plnění jako porušení smlouvy	79
10.2 Rozlišení částečného prodlení a kvantitativních vad	81
10.3 Případy, kdy částečné plnění není porušením smlouvy	82
10.3.1 Postupné dílčí (splátkové) plnění	83
10.3.2 Opakující se a trvajících plnění	84
11. Prodlení věřitele	85
11.1 Prodlení věřitele v důsledku nepřijetí řádně nabízeného plnění ..	86
11.1.1 Povinnost přijmout plnění	86
11.1.2 Povinnost přijmout i jiné než řádné a včasné plnění	87
11.1.3 Porušení povinnosti vydat kvitanci	88
11.2 Neposkytnutí součinnosti	88
Kapitola IV. Dodatečná nemožnost plnění	90
1. Úvodem	90
2. Právní úprava dodatečné nemožnosti plnění	90
3. Věcná a osobní dimenze „nesplnitelnosti“ dluhu	93
3.1 Specifika závazků osobní povahy	94
4. Nesplnitelnost v důsledku zániku věci a ztráty nezbytných práv	97
5. Následná právní nedovolenost plnění	99
6. Časové aspekty následné nemožnosti plnění	101
7. Odlišení nemožnosti a obtížnosti plnění, kategorie tzv. hospodářské nemožnosti	103
Kapitola V. Vadné splnění	108
1. Úvodem	108
2. Pojem „vadného splnění“	108
2.1 Praktické vymezení situace „vadného splnění“	108
2.2 K podstatě „vadného splnění“	109
3. Povinnost přijmout vadné plnění	110
4. Pojem „vady“ plnění	111
5. Kvalifikace vad plnění	112
5.1 Vada jako kategorie technická a právní	112
5.2 Možné uplatnění zásady <i>de minimis</i>	114
5.3 Typologie vad	117
5.3.1 Materiální (věcné) vady plnění	119
5.3.2 Vady času plnění	121
5.3.3 Vady místa plnění	122
5.4 Kvalifikace četnosti vad	123
6. „Skutkové podstaty“ vadného splnění dle zákonné úpravy	124
6.1 Skutkové podstaty vadného plnění dle § 1916 odst. 1	124
6.2 Úprava kupní smlouvy a smlouvy o díle	126
7. Vady v rámci záruky za jakost	126
7.1 Předmět záruky	128
7.2 Věcný rozsah záruky	128
7.3 Záruční doba	129

7.3.1	Délka záruční doby	130
7.4	Převzetí záruky	131
8.	Dodatek: Pojem „vadného splnění“ u peněžitých dluhů	131
8.1	Placení dluhu v jiné než sjednané měně	132
8.2	Placení jiným než sjednaným způsobem	133
8.2.1	Varianta A: Ve smlouvě je vymíněno placení v hotovosti	134
8.2.2	Varianta B: Ve smlouvě je ujednána možnost placení prostřednictvím banky či pošty	134
8.2.3	Varianta C: Smlouva způsob placení vůbec neupravuje.	135
8.2.4	Platby poštovní poukázkou	137
8.3	Právní důsledky placení jiným než oprávněným způsobem	138
8.4	Uvedení nesprávných údajů platby	138
8.4.1	Nesprávné doplňující údaje platby	138
8.4.2	Platba na nesprávný účet věřitele	139
8.4.3	Platba na účet jiné osoby než věřitele	140
8.5	Placení dluhu šikanózním způsobem	141
Kapitola VI. Tzv. závazkový delikt		142
ČÁST B – PRÁVNÍ NÁSLEDKY PORUŠENÍ SMLOUVY		145
Kapitola VII. Následky porušení smlouvy a jejich přehled		147
1.	Úvodem	147
2.	Následky porušení smlouvy obecně	147
2.1	Pojem následků porušení	147
2.2	Přehled jednotlivých následků porušení	149
3.	Následky při různých formách porušení smlouvy	152
Kapitola VIII. Vliv porušení smlouvy na trvání dluhu		160
1.	Automatický zánik závazku porušením smlouvy	161
1.1	Zánik v důsledku následné nemožnosti plnění	161
1.1.1	Následky částečné nemožnosti plnění	162
1.1.2	Následky nemožnosti plnění u alternativních závazků	163
1.2	Zánik fixního závazku	166
1.2.1	Právní úprava fixních závazků	166
1.2.2	Určení fixní povahy závazku přímo ve smlouvě	168
1.2.3	Fixní závazek daný povahou plnění	168
1.2.4	Následky prodlení u fixních závazků	169
1.2.5	Možnost věřitele zabránit zániku fixního závazku	169
2.	Zánik závazku v důsledku úkonu druhé strany	170
Kapitola IX. Vliv porušení smlouvy na povinnost poskytnout protiplnění		174
1.	Právo odepřít plnění	176
1.1	Odepření při současném plnění zároveň	176

1.2	Odepření pro nevydání kvitance	179
1.3	Exkurs: Odepření při ohrožení protiplnění	180
1.3.1	Aplikační předpoklady	181
1.4	Realizace odepření plnění	183
1.5	Doba trvání odepření	184
2.	Povinnost poskytnout protiplnění v případě nemožnosti plnění	185
2.1	Výjimky ze zániku povinnosti poskytnout protiplnění	186
3.	Následky odstoupení a výpovědi	187
Kapitola X. Uplatnitelnost liberačních důvodů		188
1.	Příčina porušení v jednání druhé strany smlouvy	189
2.	Příčina porušení ve vyšší moci	192
2.1	Na které následky porušení liberační důvod dopadá	195
2.2	Exkurs: Vyšší moc a <i>rebus sic stantibus</i>	198
3.	Nepředvídatelnost	209
4.	Zneužití práva či jeho nepoctivý výkon	209
5.	Další skutková a právní tvrzení	214
ČÁST C – FUNKCE A MECHANISMUS PŮSOBENÍ NÁSLEDKŮ PORUŠENÍ SMLOUVY		217
Kapitola XI. Funkce a účel následků porušení smlouvy		219
1.	Úvodem	219
2.	Smysl a účel následků porušení smlouvy	220
3.	Funkce následků porušení smlouvy z pohledu dlužníka	221
3.1	Následky porušení smlouvy jako incentive k řádnému a včasnému splnění	221
3.2	Následky bez přímého incentivizačního působení ve vztahu k porušení smlouvy	224
3.2.1	Odlíšné motivační působení absolutní odpovědnosti	225
3.3	Souhrn funkcí následků porušení ze strany dlužníka	226
4.	Funkce následků porušení smlouvy z pohledu věřitele	227
4.1	Následky zvyšující pravděpodobnost splnění	228
4.2	Smluvní přesun rizik na dlužníka	232
4.3	Souhrn funkcí následků porušení ze strany věřitele	233
5.	Syntéza funkcí z pohledu obou smluvních stran	234
5.1	Funkce následků porušení smlouvy z obecné perspektivy	238
5.1.1	Obecná prevence a minimalizace škod	239
5.1.2	Doplňek: Přísnější následky porušení smlouvy jako nástroj generální prevence	243
6.	Kompletní podoba funkčně-účelového systému následků porušení ..	246
Kapitola XII. Využití funkční analýzy při posuzování přípustnosti a přiměřenosti smluvních sankcí		247
1.	Hodnocení přiměřenosti následků porušení smlouvy v kontextu jejich funkcí	249

2.	Funkční kritéria přiměřenosti zpříšňujících smluvních ujednání	251
2.1	Faktory přiměřenosti primárně kompenzačních ujednání	253
2.2	Faktory přiměřenosti utvzovacích, sankčně-motivačních ujednání	256
2.3	Specifika posuzování přiměřenosti úplatných terminačních mechanismů	261
2.4	Přiměřenost následků v případě převzetí absolutní odpovědnosti	262
2.5	<i>Ex ante</i> a <i>ex post</i> posuzování přiměřenosti	265
3.	Funkční kritéria přiměřenosti zmírňujících smluvních ujednání	267
3.1	Vyloučení zákonných reparačních následků porušení smlouvy ..	268
3.1.1	Ekonomická podstata limitačních ujednání	268
3.1.2	Obecné meze limitačních ujednání	269
3.1.3	Limitace práv z vadného plnění	271
3.1.4	Specifika omezení práv na úroky z prodlení a paušálu nákladů 1200 Kč	271
3.2	Smluvní vyloučení terminačních mechanismů	271

Kapitola XIII. Mechanismus působení jednotlivých následků porušení

1.	Úvodem	274
2.	Majetková podstata jednotlivých následků porušení	274
3.	Způsob realizace následků porušení	276
3.1	Samovykonatelné následky porušení	277
3.2	Následky porušení vynutitelné jen soudní cestou	280

Kapitola XIV. Implikace systematiky pro interpretaci zákonných a smluvních mechanismů

1.	Vnitřně konzistentní přístup ke kvalifikaci následků porušení smlouvy	282
2.	Otázka přípustnosti a přiměřenosti smluvních řešení	285
3.	Přiměřenost a integrované systémové pojetí smluvních následků porušení smlouvy	288
4.	Ochrana proti nepřiměřené výši sankce	289

ČÁST D – ZVLÁŠTNÍ ČÁST: JEDNOTLIVÉ NÁSLEDKY PORUŠENÍ

Kapitola XV. Náhrada škody	297
1. Úvodem	297
2. Smysl a účel náhrady škody, cíl náhrady	299
3. Kdo komu škodu hradí	302
3.1 Subjekt povinný hradit škodu	302
3.2 Subjekt oprávněný k náhradě škody	303
4. Předpoklady vzniku povinnosti k náhradě škody	307
5. Porušení smlouvy	307
6. Vznik škody	308

6.1	Skutečná škoda	309
6.2	Ušlý zisk	314
7.	Příčinná souvislost a předvídatelnost škody	318
7.1	Příčinná souvislost	319
7.2	Posuzování kauzality v konkrétních případech	321
7.3	Přetržení kauzálního řetězce	323
7.4	Více možných příčin škody	325
7.5	Právní kauzalita a předvídatelnost škody	327
7.6	Možné protikorektivy limitu předvídatelnosti škody	332
8.	Škoda způsobená neplněním, škoda způsobená při plnění, škoda v důsledku vad plnění a škoda způsobená vadou věci použité při plnění	333
9.	Smluvní limitace náhrady škody	345

Kapitola XVI. Úroky z prodlení a minimální paušál nákladů

	1200 Kč	349
1.	Pojem a funkce úroků z prodlení	349
2.	Vztah k jiným institutům z hlediska účinků	352
2.1	Vztah k náhradě škody	352
2.2	Vztah ke smluvní pokutě	352
2.3	Vztah k trvání dluhu, s jehož plněním je dlužník v prodlení ...	353
2.4	Úroky z prodlení a odstoupení od smlouvy	353
2.5	Speciální úprava ve zvláštních předpisech	353
3.	Podmínky vzniku práva na úrok z prodlení	354
3.1	Peněžitý dluh	354
3.2	Dlužník je v prodlení	355
3.2.1	Počátek prodlení při bezhotovostních platbách	356
3.2.2	Speciální případ posunu splatnosti	358
3.3	Dlužník je za prodlení „odpovědný“	360
3.4	Věřitel řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti	362
4.	Forma a splatnost úroků z prodlení	367
4.1	Peněžitá podoba úroků	367
4.2	Způsob výpočtu úroků	367
4.3	Splatnost úroků z prodlení	369
5.	Zákonná výše úroků z prodlení	369
5.1	Současná úprava	369
5.2	Předchozí úprava	369
6.	Smluvní ujednání o výši úroků z prodlení	370
6.1	Obecná možnost ujednání výše úroků z prodlení	370
6.2	Způsob určení výše	370
6.2.1	Procentní či poměrové vyjádření	370
6.2.2	Konstantní či proměnlivá sazba	371
6.2.3	Nepřímé způsoby určení výše	371
6.2.4	Úrok z prodlení jako fixní částka	372
6.3	Nejednoznačné označení ujednání o výši úroků z prodlení	372
7.	Nepřiměřeně vysoké úroky z prodlení	373
7.1	Limity smluvní svobody při sjednávání výše úroků z prodlení ..	373

7.2	Posuzování přiměřenosti a konkretizace jejích kritérií	375
7.3	Využitelnost judikatury vztahující se k přiměřenosti smluvní pokuty	378
8.	Excesivně nízké úroky nespravedlivé vůči věřiteli	379
8.1	Obecně ke speciální právní úpravě § 1972	379
8.2	Vztah § 1972 a 1964	380
8.3	Nepřípustné znevýhodnění věřitele	381
8.3.1	Zhoršení postavení věřitele	381
8.3.2	Absence spravedlivého důvodu	382
8.4	Následky nepřípustného ujednání	383
9.	Promlčení úroků z prodlení	383
9.1	Obecně k promlčení úroků z prodlení	383
9.2	Posuzování promlčení úroků z prodlení nezávisle na promlčení jistiny	384
9.3	Úroky z prodlení za dobu po promlčení jistiny	384
10.	Procesní aspekty	385
11.	Právo na paušální náhradu nákladů (1200 Kč) vedle úroků z prodlení	386
11.1	Pojem a funkce	386
11.2	Zakotvení nároku v platné právní úpravě	387
11.3	Vztah k dalším nákladům vymáhání pohledávky	388
Kapitola XVII. Smluvní pokuta		390
1.	Pojem a funkce smluvní pokuty	390
2.	Místo smluvní pokuty v systému následků porušení	394
3.	Náležitosti ujednání o smluvní pokutě	396
4.	Identifikace utvrzené povinnosti	398
5.	Vazba pokuty na porušení utvrzené povinnosti	401
6.	Výše smluvní pokuty	403
6.1	Přiměřenost výše smluvní pokuty a soudní moderace	408
6.2	Soudní moderace smluvní pokuty ve vztahu k jiným institutům	409
6.3	Nepřiměřenost smluvní pokuty a její posuzování soudem	411
6.4	Kritéria přiměřenosti relevantní v konkrétních případech	413
6.5	Generalizace vodítek pro hodnocení přiměřenosti	413
6.6	Postup soudní moderace a její maximální míra	417
6.7	Překážky soudní moderace	421
7.	Splatnost smluvní pokuty	423
8.	Vztah smluvní pokuty k utvrzené povinnosti, akcesorita	424
9.	Vliv smluvní pokuty na trvání dluhu	427
10.	Vztah smluvní pokuty a náhrada škody	428
11.	Penále	431
Kapitola XVIII. Terminační mechanismy		433
1.	Odstoupení od smlouvy	433
1.1	Úkon odstoupení	434
1.1.1	Zákaz jednostranně změnit volbu	439

1.2	Účinky odstoupení od smlouvy	439
1.2.1	Důsledky odstoupení a vypořádání mezi stranami	440
1.2.2	Zvláštní úprava vypořádání u spotřebitelských vztahů	441
1.2.3	Zvláštní úprava jednotlivých smluvních typů	443
1.2.4	Důsledky odstoupení pro smlouvy závislé	446
1.2.5	Rozsah zániku práv a povinností při odstoupení od smlouvy	447
1.2.6	Věcněprávní účinky odstoupení od smlouvy <i>inter partes</i>	449
1.2.7	Přetrvání určitých částí závazku i po odstoupení	451
1.2.8	Odstoupení při částečném plnění	452
1.2.9	Odstoupení při nepřetržité či opakované činnosti	453
1.3	Ve kterých případech lze odstoupit od smlouvy	453
1.3.1	Aplikace důvodů a povinnost jejich uvedení v oznámení	455
1.3.2	Odstoupení při podstatném prodlení dle § 1977	457
1.3.3	Odstoupení při jiném podstatném porušení dle § 2002 odst. 1	459
1.3.4	Odstoupení při opakovaném podstatném porušení smlouvy	459
1.3.5	Předběžné sankční odstoupení dle § 2002 odst. 2	460
1.3.6	Odstoupení při nepodstatném prodlení dle § 1978	462
1.3.6.1	Poskytnutí lhůty	463
1.3.6.2	Délka lhůty	464
1.3.6.3	Marné uplynutí lhůty	466
1.3.6.4	Odstoupení poskytnutím nepřekročitelné lhůty	467
1.3.7	Odstoupení dle § 1927 odst. 2	467
2.	Výpověď závazku	468
2.1	Úkon výpovědi	469
2.2	Účinky výpovědi	471
2.3	Okamžik účinků výpovědi	472
3.	Odstupné	473
3.1	Zánik závazku v důsledku odstupného	474
3.2	Kvalifikace ujednání o odstupném a podobné instituty	476
Kapitola XIX. Práva z vadného plnění		477
1.	Systém právní úpravy	477
2.	Práva z vadného plnění	479
3.	Kdy která práva vznikají	482
3.1	Obecná úprava (§ 1923)	482
3.2	Kupní smlouva a smlouva o díle (§ 2106 a § 2107)	484
3.3	Prodej zboží v obchodě (§ 2169)	486
3.4	Poznámka ke smluvnímu zádržnému (tzv. pozastávka)	488
4.	Reklamační proces	489

4.1	Zjištění vady, vytknutí vady a uplatnění příslušného práva	492
4.2	Právní následky nedodržení reklamačních lhůt	495
4.3	Další pravidla spojená s reklamačním procesem	498
5.	Kdy práva z vadného plnění nevznikají.....	500
6.	Smluvní možnosti limitace či vyloučení práv z vadného plnění.....	503
6.1	Limity smluvní svobody – speciální případy a ochrana spotřebitele.....	503
6.2	Limity smluvní svobody obecně v nespotebitelských vztazích..	504
6.2.1	Vady spojené se zlým úmyslem	504
6.2.2	Poznámka k vadám „vědomým“	505
6.3	Vztah práv z vadného plnění a povinnosti plnění přijmout.....	506
6.3.2.1	Forma vzdání se práv z vadného plnění.....	509
Kapitola XX. Další následky porušení smlouvy.....		511
1.	Závdavek.....	511
2.	Ztráta výhody splátek	513
2.1	Splátkové plnění	514
2.2	Ztráta výhody splátek	515
2.2.1	Uplatnění ztráty výhody splátek dle zákonného režimu	516
2.2.2	Následky uplatnění a neuplatnění ztráty výhody splátek	517
3.	Přechod nebezpečí škody na věci.....	518
3.1	Přechod nebezpečí při prodloužení dlužníka	518
3.2	Přechod nebezpečí při prodloužení věřitele	519
4.	Odepření plnění a odepření převzetí plnění	520
5.	Kauce.....	520
Závěr		523
Summary.....		527
Seznam literatury		529